

Београд
3. јун 2021

Поздрављајући напор на изради, у веома кратком року, Нацрта закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку (ЗПП) од 19.5.2021. године, Имајући у виду закључак Одбора за правни систем и државне органе од 19.5.2021. године о одређивању спровођења јавне расправе о овом нацрту у периоду од 19. маја до 14. јуна 2021. године (у Нишу, Крагујевцу, Новом Саду и Београду)

Друштво судија Србије издаје

С А О П Ш Т Е Њ Е

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку садржи, у мери у којој је то могуће учинити процесним законом, решења којима се одговара на један од четири главна системска недостатка судског система у Републици Србији - неравномерно оптерећење судија и судова, који негативно утиче на ефикасност судског система, једнак приступ грађана правди и повећање трошкова поступка.

Другачијим уређењем месне надлежности – у споровима против државе, покрајина, општина и њихових органа, у споровима који произлазе из правног односа огранака привредних друштава, као и у споровима за заштиту права потрошача или корисника финансијских услуга, судови се чине доступнијим грађанима. Грађани из других места убудуће неће бити принуђени да се обраћају преоптерећеним београдским судовима¹, већ ће судови у њиховим местима решавати њихове спорове и то у много краћем времену. На тај начин грађани ће брже долазити до пресуда и више неће бити дискриминисани у приступу правди у односу на грађане којима су судили мање оптерећени судови.

¹ Примера ради, судије у три основна суда у Београду (њих 235) чине 19% од укупног броја свих судија основних судова у Србији (1.181), а задужено је са 63% свих предмета основних судова у Србији на крају 2020. године, тако да је судија просечно задужен са до 2300 предмета. Број предмета приспелих у Први и Трећи основни суд у Београду увећан је за више него дупло од 2019. до 2020. године (са 61.106 на 131.779 предмета) иако су судије решавале троструко већи број предмета месечно од оног који им је прописан као њихова месечна норма. Због овакве, никад досад забележене оптерећености, суђења у Београду већ се заказују и за 2023. годину. То значи да ће грађани који су се обратили тим судовима правду добити са задоцњењем од више година у односу на грађане чији се спорови решавају у другим, мање оптерећеним судовима у Србији.

Друштво судија са задовољством примећује да је радна група пажљиво разматрала приспеле предлоге стручне јавности и знатан број и усвојила, чиме се парнични поступак унапређује, а одредбе закона чине реално примењивијим (отклањање недостатака у поступку, разрађивање одредаба о вештачењу, проширење овлашћења суда да спречи злоупотребе у поступку, одстрањивање одредаба које „припадају“ другим законима, решења којима се на разуман начин убрзава поступак, нарочито у споровима мале вредности, итд).

У Нацрту закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку, према становишту Друштва судија, постоје и више спорних решења, између осталих и она која се односе на

- условљавање подношења поднесака истовременим плаћањем судске таксе под претњом наступања претпоставке да је поднесак повучен
- накнаду трошкова странци која изгуби спор у одређеним случајевима
- сужавање могућности изјављивања ревизије укидањем имовинског цензуса и онемогућавањем ревизије против одлука виших судова као другостепених (о лишењу пословне способности, продужењу родитељског права, накнади за експроприсану непокретност), као и
- из појединих прелазних и завршних одредаба закона (о примени новог ЗПП у већ започетим поступцима, престанку пуномоћја у започетим поступцима, прекратким роковима за Е-правосуђе).

Прва четири догађаја, закључно са оним од 14. јуна, на којима се говори о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку, Друштво судија сматра догађајима на којима су јавности само представљена решења којима се мења овај системски закон. Међутим, измене и допуне таквог закона заслужују дубље разматрање и суштинску јавну расправу, како би се предупредиле негативне последице појединих решења.

Друштво судија сматра да је управо ова фаза законске процедуре подобна за широку јавну расправу, од које не треба одустајати.

Стога, Друштво судија позива Министарство правде да:

- организује нови круг јавне расправе
- позове академску заједницу, адвокате, правобранилаштва, организације које се баве људским правима, осталу заинтересовану јавност, а нарочито судове, да одрже састанке грађанских одељења и одреде се према решењима из нацрта закона, и да сви они доставе своје предлоге, те да
- омогући свима да учестују у јавној расправи и изнесу и образложе своја мишљења и предлоге, а затим, у складу са изнетим, да
- коригује нацрт закона.